

מה:

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

יא א מ"י עס ה' טו
יב ב ג ד מ"י עס ה' טו
טו ע"ש ע"ש ע"ש ע"ש
ה:

כ ה ז ח טו טז טז
כא ו מ"י ט"ז מ"ח
טומאה אוכלין הלכה
יח:

כב ז ח ט"ז מ"ח
מח ה' ז פסח
ע"ש לט ט"ז ע"ש מ"י
תנח ט"ז ט"ז
כג ז מ"י ט"ז מ"ח
מקומות הלכה י
פסח ע"ש רמח:

רבינו חננאל

קשיא אהרן אמר רב
הווא סמי קמייתא דקילתא
היא קמי חריחא דריא
חריחא. ורב יוסף אמר
תנא היא. רחמיא פת
שפשיפה חייב לבער מפי
שיכול לשוחק ולתמן
בה כמה עיסות אחרות.
ר' שמעון בן אלעזר
אמר כמה דברים אמורים
במקיימת לאכילה. אבל
טומא שאור ויחודה
לישיבה בטלה. מכלל
חייב סבר כל דת אע"ג
דמכלל ליה לא בטל.
חייב דתנאי כלשנא
כתור ר' שמעון כתנאי
כלשנא. אמר ר' ליה
אבי רוב יוסף שנית כותב
פחות מכאן טא. אלא
הא דא ר' שמעון. או
לחוק כותב במקום העשוי
דחוק חוצץ ויבנה. במקום
לישה. אבל פחות מכאן
לא. והרחיב בית במקום
העשוי לחוק אינו חוצץ
ואינו עובר. שלא במקום
לישה. וכל שכן פחות
מכאן שאפילו במקום
שאינו עשוי לחוק אינו
עובר. אמר רב אשי לא
חייב שלא במקום לישה
אחור אנא. כגון ספס
שליש בה אלא על ספס
אנא הוא שלא במקום
לישה. והרחיב רב אשי
דשטיא שנייא דאביי.
ש"מ דהילכתא כותיה.
אמר שמעון דרב הלכה
כ"ר שנתן כופת שאור.
והוא דעם פניה בטיש. שני
הוא ויהי חמץ וחזו
לשני בעיניו. ואין כל
שני עולו יטל החזו נטילין
עמו. כלומר חזו זה עב
וחזו חזו חייב לבער.
מקיימת ליה במקום העשוי
לחוק. אפילו במקום לישה
דפחות מכאן אינו עובר.
אבל כותב עובר. ואם החזו
מצרפון. ומצא כותב במקום
אחר אומר. אמר שלא
לחוק. אמר שני נטילין עם
החזו אלא כעריבה. אבל
בבית אפילו אין ביעים
חזו חייב לבער. מאי
טעמא ומנין רבניש תפלי
אודרי והוה ליה כותב
מיקא אחרי. איבעיא ליה
בית ועליה. בית ואכסדרה
שני בתים זה לזה כפסח
הוה. ועלו בחיך וכל
חוק דאיסורא לחומרא.
ל"ל דשפשיפה ונטילה
מולתא אדם והבלב יכול
לאכלה כפסחא טבא
אוכלין ככעריבה. וישתת
עם הטמאה כפסח. משום
כי נתן אמר אין
הטמאה וקיימא לן בחיך.

כופת שאור שיחדה לשיבה בטלה. אע"פ שראוי לאכילה כיון
שאין מקיימן אוחו לאכילה עולה כמו לענין טומאה
לחמירין כדעור והרוב (חולין דף קעט.) דכטלה אע"פ שראוי לאכילה
כדחמירין התם בית שסיככו כזרעים טהרו וטומאתו לאו דלוריימא
לפי דלוריימא א"כ מנינו אוכלים
דמטמאי טומאה חמורה ומשני
כשמיש מעשה עז שימש משמע
דמירי כדלוי לאכילה ונראה לר"י
דכי היכי דפליגי לענין טומאה כפרק
צמח צמח (שבת דף נג.) דרבנן
סברי דכל הכלים עולין מטומאתם
כשניו מעשה ורבי יהודה סבר דלא
אחמירין שינוי מעשה לחקן אלא
לקלקל הכי נמי פליגי גבי טומאת
לגבל

לאכילה אבל כופת שאור שיחדה לשיבה בטלה מדאמר ר' שמעון בן אלעזר
בטלה מכלל רחנא קמא סבר לא בטלה אלמא קסבר כל כותב אע"ג דמבטל
לא בטיל אמר ליה אביי תרצת בכותב פחות מכאן לישה הא הוא ר'
שמעון בן אלעזר היא ולא קשיא אלא במקום לישה הא הוא ר'
אמר רב אשי לא תימא שלא במקום לישה אגבה דאגנא אלא אשפתא
דאגנא פשימא מהו דתימא זמנא דאטיף ומי להתם קא משמע לן א"ר נחמן
אמר רב הלכה כר' שמעון בן אלעזר איני והאמר רב יצחק בר אשי אמר רב
אם טח פניה בטיש בטלה טח אין לא טח לא מאן דמתני הא לא מתני הא
איכא דאמרי אמר רב נחמן אמר רב אין הלכה כר' שמעון בן אלעזר דאמר
רב יצחק בר אשי אמר רב אם טח פניה בטיש בטלה וכו' אמר רב נחמן אמר
שמואל יבכשני חצאי זיתים וחזו של בצק ביניהו רואין כל שאילו ינטל החזו
וניטילין עמו חייב לבער ואם לאו אינו חייב לבער אמר עולא ילא אמרן אלא
כעריבה אבל בבית חייב לבער מאי טעמא דימנין דכניש להו ונפלי גבי הדדי
אמר עולא יבעו במעריבא בית ועלייה מהו בית ואכסדרא מהו שני בתים זה
לפנים מזה מהו תיקו י"ת ר' הפת שעיפשה ונפסלה מלאכול לאדם והכלב
יכול לאוכלה מטמאה טומאת אוכלין בכביצה ונשרפת עם הטמאה בפסח
משום ר' נתן אמרו אינה מטמאה כמאן אולא הא דתנן י"ל אמרו כטהרות
כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מלאכול לכלב כמאן דלא כר' נתן
תנו רבנן י"ע עירבת העבדנין שנתן לתוכה קמח תוך שלשה ימים חייב לבער
קודם שלשה ימים אינו חייב לבער אמר ר' נתן כמה דברים אמורים שלא נתן
לתוכה עורות אבל נתן לתוכה עורות אפילו תוך שלשה ימים חייב לבער אמר
רבא יהלכה כר' נתן אפילו יום אחד ואפילו שעה אחת: וכן לענין טומאה
רבא מקפיד עליו חוצץ ואם רוצה בקיומה הרי הוא כעריבה: מי דמי התם כשיעורא
תליא מילתא הבא בקפידא תליא מילתא אמר רב יהודה אימא ולענין הטומאה
אינו כן א"ל אביי הא וכן לענין טומאה קתני אלא אמר אביי הכי קאמר וכן
לענין

אינו חוצץ ואינו עובר במקום שאין עשוי
לחוק חוצץ ועובר כמה דברים אמורים בפחות
מכאן אבל בכותב אפילו במקום העשוי לחוק
חוצץ ועובר קשיין אהרן אמר רב הונא סמי
קילתא מקמי חמירתא ר"ב יוסף אמר תנאי
שקלת מעלמא תנאי היא דתנאי הפת
שעיפשה חייב לבער מפני שראוי לשוחקה
ולחמוע בה כמה עיסות אחרות רבי שמעון
בן אלעזר אומר כמה דברים אמורים במקיימת

לאכילה אבל כופת שאור שיחדה לשיבה בטלה מדאמר ר' שמעון בן אלעזר
בטלה מכלל רחנא קמא סבר לא בטלה אלמא קסבר כל כותב אע"ג דמבטל
לא בטיל אמר ליה אביי תרצת בכותב פחות מכאן לישה הא הוא ר'
שמעון בן אלעזר היא ולא קשיא אלא במקום לישה הא הוא ר'
אמר רב אשי לא תימא שלא במקום לישה אגבה דאגנא אלא אשפתא
דאגנא פשימא מהו דתימא זמנא דאטיף ומי להתם קא משמע לן א"ר נחמן
אמר רב הלכה כר' שמעון בן אלעזר איני והאמר רב יצחק בר אשי אמר רב
אם טח פניה בטיש בטלה טח אין לא טח לא מאן דמתני הא לא מתני הא
איכא דאמרי אמר רב נחמן אמר רב אין הלכה כר' שמעון בן אלעזר דאמר
רב יצחק בר אשי אמר רב אם טח פניה בטיש בטלה וכו' אמר רב נחמן אמר
שמואל יבכשני חצאי זיתים וחזו של בצק ביניהו רואין כל שאילו ינטל החזו
וניטילין עמו חייב לבער ואם לאו אינו חייב לבער אמר עולא ילא אמרן אלא
כעריבה אבל בבית חייב לבער מאי טעמא דימנין דכניש להו ונפלי גבי הדדי
אמר עולא יבעו במעריבא בית ועלייה מהו בית ואכסדרא מהו שני בתים זה
לפנים מזה מהו תיקו י"ת ר' הפת שעיפשה ונפסלה מלאכול לאדם והכלב
יכול לאוכלה מטמאה טומאת אוכלין בכביצה ונשרפת עם הטמאה בפסח
משום ר' נתן אמרו אינה מטמאה כמאן אולא הא דתנן י"ל אמרו כטהרות
כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מלאכול לכלב כמאן דלא כר' נתן
תנו רבנן י"ע עירבת העבדנין שנתן לתוכה קמח תוך שלשה ימים חייב לבער
קודם שלשה ימים אינו חייב לבער אמר ר' נתן כמה דברים אמורים שלא נתן
לתוכה עורות אבל נתן לתוכה עורות אפילו תוך שלשה ימים חייב לבער אמר
רבא יהלכה כר' נתן אפילו יום אחד ואפילו שעה אחת: וכן לענין טומאה
רבא מקפיד עליו חוצץ ואם רוצה בקיומה הרי הוא כעריבה: מי דמי התם כשיעורא
תליא מילתא הבא בקפידא תליא מילתא אמר רב יהודה אימא ולענין הטומאה
אינו כן א"ל אביי הא וכן לענין טומאה קתני אלא אמר אביי הכי קאמר וכן
לענין

אינו חוצץ. אם נטמאת וכו' להטבילה וכו' לגבי עריבה: ואינו
עובר. לענין חמץ כפסח: כמה דברים אמורים. דנמקוס שאין עשוי
לחוק עובר מכאן והיינו כלישנא קמא דלוקמה למתני בשאין עשוי
לחוק קתני בה נמי הכי דככותב עובר ופחות מכאן בטל אכל אי
עשוי לחוק אפילו כותב בטל: קילתא
מקמי חמירתא. קמייתא דלחינה
משנה: רב יוסף אמר. חמיריהו איננו
כי מדגשא ומשנה הן ותנאי יניהו
ופליגי בהי: תנאי שקלה לך מעלמא.
דלא משכחת תנאי דפליגי בהי
דקאמרת סמי דלחינה משנה: כופס.
מע"ן: שייחיהו לשיבה גרסין. וקופת
עס דבר הוא וכסדר טהרות טובא
איכא כופס של עז וקופת של אבן:
בעלה. אלמא איכא דכניש ליה
אפי' כותב מני מטביל לה בטל ומתני
קמייתא דקתני נמי כמקוס העשוי
לחוק אפילו כותב בטל רבי שמעון בן
אלעזר היא דכיון דלחינה מקיימת
לאכילה עולה: פירש' כותב. שנמקוס
העשוי לחוק דר"ש היא: פחות מכאן.
כמקוס שאין עשוי לחוק דקשו נמי
אהדדי דקמייתא מני חף כמקוס שאין
עשוי לחוק לין חייב לבער ובמיימא
מני חייב כמקוס שאין עשוי לחוק מי
קא מרלת הא לא שמעין ליה לרבי
שמעון דמיקל אלא כשחינה מקיימת
לאכילה אכל כמקיימת לאכילה לא
שמעין דמי ליה בין כותב לפחות
מכאן: אלא הא וכו' רבי שמעון בן
אלעזר ולא קשיא כון כמקוס לישה
כאן שלא כמקוס לישה. מתניתין
בגמירתא לא קרי מקוס שאין עשוי
לחוק אלא מקוס שאינו מקוס לישה
כלל כגון שפה העליונה אכל דפנות
קרי מקוס העשוי לחוק כותב
חף דפנות מקוס שאין עשוי לחוק
וחף על גב דנמקוס לישה הוא ומקוס
העשוי לחוק קרי שוליים. והכי קאמר
מנא קמא כמקוס העשוי לחוק כגון
שוליים שמקנליו את המים אפילו
כית אינו עובר מקוס שאינו עשוי
לחוק מים כגון דפנות דמקוס לישה
הוא ולאו מקוס מים חוצץ ועובר ופחות
מכאן אפילו כדפנות נמי אינו חוצץ

לענין רש"י

פסחין. ג"ס.

מוסף רש"י

תנאי שקלת מעלמא.
איכא טלס שאין אהת
מולא מתיא שמלקו כן
דמיקר הן חמירי חמירא
חזל כמז יחזל כמז
ושבו נג. כופת שאור.
מטבילין לענין שיחדה
לישיבה בטלה. מחמת
חמץ וחזו עובר עליו
כפסח משום שאור לא
יחזל כדכתיב וחזין
כ"ס.

רבינו חננאל

רבתו כותיה. כלל אמרו
בטהרות. כל המיוחד
לאכל אדם טמא עד
שיפסל מלאכול הכלב.
חייב עריבת העבדנין שנתן
לתוכה קמח כשנים עשר
או כשלושה עשר ליתן
חייב לבער. באחר עשר
אין חייב לבער. וכיש
מקום. ב"ר א שאר נתן
לחובו עורות. אבל נתן
לחובו עורות אפילו שעה
אחת אינו חייב לבער. וכן
הלכה. חוספא. הקילוי
והאספליית ורחיש שנתן
לחובו קמח אין צריך
לבער. מלוגמא כסחיסה
אין צריך לבער. וכן
לענין הטמאה. אם בצק
זה שבעריבה מקפיד
עליו וחמץ לקלפס חוצץ
ולא עלתה לו טבילה.
ואם רוצה בקיומו כדי
לדיות הפרס סתים
הרי הוא כעריבה ואינו
חוצץ. ואקשיין וכן לענין
הטמאה מכלל שרין
זה כדיו זה. והא
בפסח כשיעור כותב חייב.
ובטמאה בקפידא תליא
מילתא. ואינו דומה זה
לזה.

דכיון דמהי פורתא לחוק עיפה כשמשפשיין ולשין עס צטיל וצטלא כמקוס לישה כגון שפה עליונה לא איירי האי מנא מידי ומודה הוא בה
לדפילו פחות מכאן לא צטיל ביה. ומנא כתיב הכי קאמר מקוס העשוי לחוק עיפה כגון דפנות אינו חוצץ בפחות מכאן והכי נמי אמרן
בקמייתא מקוס שאין עשוי לחוק כגון שפה העליונה חוצץ וחף על גב דליכא כית והכי נמי אמרן בקמייתא וכית אפילו כדפנות חוצץ והכי
נמי מנא בקמייתא: לא סימא שלא כמקוס לישה. דאמרן ביה דאפילו צליר מכאן חוצץ היינו גבה דלגנא מנחון אכל שפתא דלגנא קרי
מקוס לישה וצטיל ביה פחות מכאן: אלא שפסח דלגנא. נמי קרי שלא כמקוס לישה ולא צטיל ביה צליר מכאן: כללל דמחירייהו מנא
שפה עליונה אפילו פחות מכאן עובר שוליים אפילו כית אינו עובר דפנות כית עובר פחות מכאן אינו עובר: וימנין דאטיף. פעמים
שהיא חפה על שפה עליונה והו מקוס לישה: כרבי שמעון בן אלעזר. דכיון דכטלה עולה ואפילו טובא: עם פניה. של כופת שאור לתקנה
לישיבה: מאן דמפטי הא. משמיה דרב לא מתני הא ואמרו ר' יונה ואלינא דרב: שני חללי ויסים. כסדיקי העריבה: חייב לבער.
חזו מרפין והו כית כמקוס אחד וכדפנות קאי: לא אמרן. דאם אין נטילין עמו אינו חייב לבער אלא כעריבה דקניש בה: אבל
כית. אפילו שני חללי וימים שאין חוט מרפין חייב לבער: וימנין דכניש להו. מכד הבית ונפלי אהדדי: כים ועלייה. חזי זית
כית וחזי זית ועלייה מי חיישין לנכוש דילמא כניש להו ומתכרין או לא. אם ממנא לומר בית ועלייה לא חיישין דהא לא מקרי דאי נפיל
נהו מכיון כנגד התחמון בית ואכסדרה מהו. ואם ממנא לומר בית ואכסדרה שדרך האכסדרה נכניסין ויואלין לבית ממד ואין מחילת
ליתמות מולות כניסה שיש חלונות ופתחים ואכסדרה הרבה מול לז והו כד ביתא וחיישין דכניש כיבודי בית ואכסדרה: שני כפסח זה
לפנים מזה. ונכנין לפנינו דרך החיצון אכל אין שמעין שוב מדרין מהו לזה כית ואכסדרה מהו מי חיישין דכניש כיבודי בית זה כזה
או לא: ונפסלה מלאכול לאדם. ונתקלקלה כעיסוסה ממחלל אדם: מטמאה עומא אוכלין. דכל זמן שהיא ראויה לכלב לא פקע תורת אוכל
מינה: ונשרפס עם הטמאה כפסח. אם תרומה טהורה היא דכיון דלא חזיא לאדם מותר לטמאה יבדים ואפילו לרבי יוסי דלמר כפרק קמא
דף (ד.) זו לעמטה וזו לעמטה: המיוחד לאוכל אדם. ומל עליו שם אוכל עמא לעולם ואפילו נתקלקל מאכילת אדם עד שיפסל מאכילת
כלב: כעבדנין. שנתמנין בה עורות לעבד עורות כה עורות כה עורות: רבי נחן אומר.
חייב לבער ואפילו היו בה עורות: קודם שלשה ימים. כבר נתקלקלה ע"י ריח הכלי והן על פי שלל נתן לתוכה עורות: רבי נחן אומר.
לא נתן לתוכה עורות מודיעה לך דמון שלשה ימים חייב לבער ואחר שלשה ימים לא שנתקלקלה מריח הכלי אכל נתן לתוכה עורות
כקמח ציטלה מותרת חמץ: אם מקפיד עליו. שעתיד לטעמו חוצץ ואין טבילה עולה לה: כקיומו. שיתקיים כקדקו לפסוח: מי דמי.
דקתני וכן התם גבי פסח כשיעורא ככית ופחות מכאן תליא מילתא והכא תליא מילתא כקפידא לא שנה פורתא ולא שנה טבא:
לענין